

II

(Nelegislatīvi akti)

IETEIKUMI

PADOMES IETEIKUMS (ES) 2021/2122**(2021. gada 26. novembris)****par Eiropas pētniecības un inovācijas paktu**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu saistībā ar 182. panta 5. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) 2020. gada 30. septembrī Komisija pieņēma paziņojumu “EPT – pētniecības un inovācijas jaunā ēra”, kur izklāsta jaunas Eiropas pētniecības telpas (EPT) ieceri un izziņo nodomu ierosināt Eiropas Pētniecības un inovācijas paktu.
- (2) Padomes secinājumos par jauno Eiropas Pētniecības telpu, kas pieņemti 2020. gada 1. decembrī, dalībvalstis un Komisija tiek aicinātas 2021. gadā izstrādāt EPT politikas programmu un daudzpusēju pārvaldes modeli, lai īstenotu jauno vērienīgo mērķi par Eiropas pētniecības telpu.
- (3) Pēdējos divos gadu desmitos EPT īstenošana ir veicinājusi nozīmīgus sasniegumus tādās jomās kā pētniecības infrastruktūra, atvērtā zinātne, transnacionālā un starptautiskā sadarbība, dzimumu līdzsvars pētniecībā un inovācijā, kopīga plānošana, karjera pētniecībā un pētnieku mobilitāte, kā arī veicinājusi strukturālas reformas. Tomēr pēdējā laikā progresa temps pētniecības un inovācijas jomas ieguldījumos Savienības līmenī kopumā ir palēninājies, un ir jādara vairāk, lai minētā tendence mainītu virzienu.
- (4) Lai risinātu globālas problēmas un atbalstītu Eiropas konkurētspēju, starptautiskajai sadarbībai ar EPT starpniecību būtu jāņem vērā Savienības ārējo attiecību prioritātes, balstoties uz daudzpusējību un līdzsvarotu savstarpēju atvērtību un jāveicina vienādi konkurences apstākļi un savstarpība, kas balstās uz pamatvērtībām un kopīgiem pamatnosacījumiem.
- (5) Lai nodrošinātu nākotnei gatavu EPT, ir jāstiprina koordinācija un jāpadziļina saskaņotība starp Savienības, valstu un reģionālo politiku. Tāpēc Komisijas paziņojumā “EPT – pētniecības un inovācijas jaunā ēra” pausts aicinājums mobilizēt dalībvalstis uz galveno kopīgo principu un vērtību īstenošanu un noteikt kopīgas prioritārās rīcības jomas. Tas ir īpaši svarīgi laikā, kad nepieciešams lielāks un mērķtiecīgāks valsts un reģionālais finansējums un reformas, lai paātrinātu ieguldījumu Apvienoto Nāciju Organizācijas (ANO) izvirzīto ilgtspējīgas attīstības mērķu īstenošanā, veicinātu zaļo pārkārtošanos un digitālo pārveidi un īstenotu Parīzes nolīguma mērķus atbilstoši Eiropas zaļā kursa mērķiem.
- (6) Ir vajadzīgs kopīgs principu un vērtību kopums, lai nostiprinātu stabilu pamatu pētniecībai un inovācijai Savienībā, uzsverot vērtības (ētika un integritāte; zinātniskās pētniecības brīvība; dzimumu līdztiesība un vienlīdzīgas iespējas), nosakot labākus darba apstākļus (brīva pētnieku, zināšanu un tehnoloģiju aprīte visā Savienībā; centieni panākt izcilību; pētniecības un inovācijas vērtības radīšana un ietekme) un palielinot sadarbību (koordinācija, saskaņotība, apņemšanās; globāla iesaistīšana; iekļautība; sabiedriskā atbildība).

- (7) Vienotām prioritārām jomām būtu skaidri jāparāda ieinteresētajām personām, kuras jomas un darbības Savienība un tās dalībvalstis uzskata par kopīgām prioritātēm un kurās tās apņemas sadarboties dažādos sastāvos, radot stabilu satvaru politikas veidotājiem, publiskajiem finansētājiem, privātajiem ieguldītājiem un izpildītājiem.
- (8) Padome secinājumos par jauno Eiropas Pētniecības telpu atkārtoti apstiprināja mērķi pētniecībā un izstrādē ieguldīt 3 % no Savienības IKP. Lai prioritāti piešķirtu ieguldījumiem un reformām, dalībvalstis varētu atjaunināt savus valsts mērķus, atspoguļojot jaunās Savienības prioritātes un valsts apstākļus.
- (9) Lai noteiktu valsts stratēģiju kā vērstu uz 3 % mērķa sasniegšanu, dalībvalstis tiek mudinātas apsvērt papildu apakšmērķu izmantošanu, panākot pareizo līdzsvaru starp pietiekami vērienīgu EPT programmu un tādu, kas ir sasniedzama un reālistiska, tostarp dalībvalstīm valsts līmenī.
- (10) EPT stiprināšana prasa ciešāku sadarbību starp dalībvalstīm un Komisiju. To var panākt, Komisijai izveidojot un uzturot vienkāršotu uzraudzības un koordinācijas sistēmu savstarpējai apmācībai un pastiprinātam divpusējam un daudzpusējam dialogam.
- (11) Būtu jāuzlabo Savienības un valstu, tostarp reģionālo, ieguldījumu un reformu koordinācija, lai nostiprinātu valstu pētniecības un inovācijas sistēmas un palielinātu to ietekmi Savienības līmenī: valstu pētniecības un inovācijas politikai virzot valstu sistēmu izstrādi ceļā uz valsts mērķu sasniegšanu, tā turklāt palīdz sasniegt EPT mērķus un citas kopīgas Savienības prioritātes stratēģiskās kopīgu interešu jomās,

AR ŠO IESAKA.

I. Pētniecības un inovācijas Savienībā vērtības un principi

1. Dalībvalstīm savās pētniecības un inovācijas sistēmās ciešā sadarbībā ar ieinteresētajām personām būtu jāpiemēro šāds kopīgais vērtību un principu kopums attiecībā uz pētniecību un inovāciju Savienībā. Minētās vērtības un principi dalībvalstīm un Savienībai būtu jāveicina arī mijiedarbībā ar trešām valstīm, lai panāktu vienādus konkurences apstākļus un kopīgus pamatnosacījumus.

Aizstāvēt vērtības

- a) Pētniecības un inovācijas ētika un integritāte:– pētniekiem, pētniecības procesiem un pētniecības un inovācijas sistēmai kopumā būtu jāatbilst stingriem ētikas un integritātes noteikumiem un praksei, kas ir pamats atbildīgai un uzticamai pētniecībai bez nepamatotas iejaukšanās, un kas ir priekšnoteikums izcilības sasniegšanai un pamatā pētnieku pienākumam uzmanīties no neobjektivitātes un metodoloģiskas novienkāršošanas un rīkoties, lai vērstos pret pseidozinātnes un maldinošas informācijas izplatību, palielinot zinātniskās informācijas izplatīšanas un attiecīgos pedagoģiskos centienus;
- b) Zinātniskās pētniecības brīvība: tā ir daļa no pētniecības kultūras, kas raksturo EPT, un nepieciešams nosacījums, lai pētnieki varētu atklāt un drošā veidā brīvi definēt pētāmos jautājumus, teorijas un metodes un radīt, koplietot un izplatīt zināšanas, datus un citus rezultātus.
- c) Dzimumu līdztiesība un vienlīdzīgas iespējas visiem: tas iekļauj dzimumu līdzsvaru pētniecības kopās visos līmeņos, tostarp pārvaldībā un lēmumu pieņemšanā, ar dzimumu saistītas vardarbības, uzmākšanās un ar dzimumu saistītu aizspriedumu apkarošanu, un dzimuma aspekta iestrādāšanu pētniecības un inovācijas saturā, un rēķināšanos ar daudzveidību plašākā nozīmē, ieskaitot dzimumu, rasi vai etnisko izcelsmi, reliģiju vai ticību, sociālo daudzveidību, invaliditāti, vecumu, seksuālo orientāciju un ikkatras diskriminācijas apkarošanu.

Strādāt labāk

- d) Brīva pārvietošanās: būtu jāveicina brīva pētnieku un palīgpersonāla pārvietošanās, jāsekmē zinātniskās atziņas un tehnoloģijas, piesaistot talantus un izvairoties no iespējamās talantu aizplūšanas. Tas ietver pēc iespējas agrāku zinību, datu un rīku apmaiņu, jo īpaši izmantojot atvērtās zinātnes praksi, pievilcīgu un nopelnos balstītu karjeru, pētnieku un palīgpersonāla prasmju atzišanu visā viņu karjeras laikā, pētnieku

mobilitātes pamatnosacījumu uzlabošanu, veicinot pētnieku pārvietošanos visā Savienībā, mudinot apmaiņu starp akadēmisko pasauli un rūpniecību (un citām nozarēm), izplatot inovāciju un atbalstot atklātu piekļuvi pētniecības infrastruktūrām, tehnoloģiju infrastruktūrām un to pakalpojumiem.

- e) Centieni panākt izcilību: apņemšanās plānot, veikt vai atbalstīt pēc iespējas kvalitatīvākus pētījumus, lai sasniegtu un atalgotu izcilību, kas ir priekšnoteikums zinātniskai, tehnoloģiskai, ekonomiskai, politikas un sociālai ietekmei, tādējādi paplašinot Eiropas vispārējo zināšanu bāzi. Publiskā sektora atbalstam pētniecības un inovācijas jomā vajadzētu būt vēršam uz kvalitatīvu iniciatīvu atlasīšanu un finansēšanu – kvalitāte nozīmē tādu pētniecību, kas ir pasaules līmenī, rada pārbaudāmus un reproducējamus rezultātus un ko veic, izmantojot paredzamus pētniecības procesus un metodiku, kā arī pētniecības pārvaldību, kas ļauj sistemātiski atkalizmanto iepriekšējos rezultātus. Pētniecības novērtēšanas sistēmai, kas pievēršas pētniecībai, pētniekiem, grupām un iestādēm, būtu jāatbilst šim principam un attiecīgi jāatalgo kvalitāte; ar publisku atbalstu vajadzētu atzīt, ka fundamentālie pētījumi ir būtiski, lai nodrošinātu pētniecības un inovācijas ekosistēmu izcilību, pievilcību un konkurētspēju, un būtu jāpanāk līdzsvars starp “zinātkāres virzītu” pētniecību un pētniecību “ar uzdevumu”.
- f) Vērtības radīšana un ietekme uz sabiedrību un ekonomiku: palielināt pētniecības un inovācijas ietekmi, pārveidojot Eiropas vadošo lomu zināšanu radīšanā, izmantojot zināšanas sabiedrībā, piemēram, ar tādu produktu, pakalpojumu, procesu un risinājumu starpniecību, kas atbalsta iedzīvotāju labklājību uz ilgtspējīgas planētas, ekonomisko labklājību, atvērtu inovāciju, uz pierādījumiem balstītu politikas veidošanu un stratēģisko autonomiju, vienlaikus saglabājot atvērtu ekonomiku; tas cita starpā nozīmē strādāt dažādās politikas jomās, veicināt un atalgot ciešāku savstarpējo saikni starp daudzdisciplīnu un starpnozaru sadarbības dalībniekiem, ieguldīt cilvēkos, pētniecības un tehnoloģisko infrastruktūru pieejamībā, mijiedarboties ar nozari un citiem dalībniekiem, un veicināt pētnieku ierosinātus fundamentālos pētījumus un to nozīmi revolucionāra progresā panākšanā un plašākas zināšanu bāzes izveidē.

Strādāt kopā

- g) Koordinācija, saskaņotība un apņemšanās: savā valsts un reģionālajā pētniecības un inovācijas politikā dalībvalstis iekļauj Eiropas dimensiju un nodrošina lielāku valsts ieinteresētību un apņemšanos sekmīgi īstenot EPT prioritātes. Dalībvalstis ar Savienības atbalstu koordinē savu pētniecības un inovācijas politiku un programmas kopīgu interešu jomās, tostarp, nodrošinot papildināmību un veicinot sinerģijas ar Savienības pētniecības un inovācijas pamatprogrammām un citām Savienības programmām un fondiem, tādējādi veicinot transnacionālo sadarbību EPT ietvaros, un tiešos pētniecības un inovācijas ieguldījumus un reformas orientē uz EPT mērķu sasniegšanu un paātrina zaļo pārkārtošanos un digitālo pārvēidi.
- h) Globāla iesaistīšana: dalībvalstis iesaistās savstarpēji izdevīgā un savstarpīgā sadarbībā un kopīgās pētniecības un inovācijas darbībās ar partneriem no trešām valstīm un reģioniem, pamatojoties uz Savienības stratēģiskajām interesēm, vērtībām un principiem, kas izklāstīti šajā ieteikumā, ANO ilgtspējīgas attīstības mērķos un citos attiecīgos starptautiskos instrumentos.
- i) Iekļautība: dalībvalstīm būtu jācenšas pilnībā attīstīt EPT potenciālu, lai tās spētu konkurēt pasaules līmenī; attiecīgi būtu jākonsultē un jāatbalsta dalībvalstis un reģioni, kuru sniegums ir vājāks, lai tie pieliktu pūles palielināt savu pētniecības un inovācijas sistēmu sniegumu un apmēru un attīstīt savas spējas – gan cilvēkresursus, gan infrastruktūras –, tostarp izmantojot sinerģiju starp valsts un reģionālo finansējumu un Savienības fondiem. Savienības līmenī būtu jāatbalsta centieni atrast izcilības potenciālu dalībvalstīs un pētniekus un novatorus no reģioniem, kuru sniegums ir vājāks, savienot ar izcilēm Eiropas tīkliem visā Savienībā.

- j) Sociālā atbildība: censties reaģēt uz sabiedrības vajadzībām, lai paplašinātu kolektīvās spējas un panāktu lielāku ietekmi uz sabiedrību un vidi un palielinātu izzināšanu un atbalstu zinātnei un inovācijai, iesaistot ieinteresētās personas, vietējās kopienas un iedzīvotājus pētniecības un inovācijas politikas izstrādē un īstenošanā, uzlabojot zinātnes komunikāciju un nodrošinot, ka minētā politika ir pielāgojama, elastīga un spējīga pielāgoties negaidītām problēmām.

II. Prioritāras kopīgās rīcības jomas Savienībā

2. Dalībvalstīm pēc brīvprātības principa būtu jāīsteno šādas prioritāras jomas vienotai rīcībai EPT atbalstam, uz kuru pamata tiks izstrādātas EPT darbības EPT politikas programmā. Minētajām darbībām būtu jānodrošina cieša saskaņotība ar Savienības pētniecības un inovācijas vērtībām un principiem, un pienācīgs atbalsts tiem, kā izklāstīts šajā ieteikumā.

Padziļināt patiesi funkcionējošu zināšanu iekšējo tirgu

- a) Atvērtā zinātne: atbalstīt un atbalgot patiesu atvērtās zinātnes kultūru visā Savienībā, tostarp integrējot brīvu piekļuvi zinātniskām publikācijām un pētniecības datiem (proti, īstenojot principu "tik atvērts, cik iespējams, tik slēgts, cik nepieciešams") un izplatot un ieviešot atvērtās zinātnes principus un praksi, vienlaikus ņemot vērā atšķirības disciplīnu starpā un kultūras atšķirības, tai skaitā daudzvalodību, atbalstot atvērtās zinātnes prasmju attīstību un turpinot attīstīt un integrēt pamatā esošo digitālo infrastruktūru un pakalpojumus.
- b) Pētniecības infrastruktūras: turpināt attīstīt brīvu piekļuvi esošām un jaunām Eiropas un valstu pētniecības infrastruktūrām, tostarp e-infrastruktūrām, un labāku to izmantošanu un savienojumus visās zinātnes jomās; labāk izmantot to integrējošo funkciju zināšanu un inovācijas ekosistēmā un to potenciālu rast risinājumus globālām problēmām, veidot partnerības un apvienot resursus un saikni ar Eiropas atvērtās zinātnes mākonī; uzlabot to saikni un mijiedarbību ar tehnoloģiju infrastruktūrām un rūpniecību, lai palielinātu to ietekmi; veicināt jaunu infrastruktūras jaudu izveidi Eiropas mērogā. Tas nodrošinās pamatu zinātniskajai izcilībai un palīdzēs Eiropas zinātnei sadarboties un konkurēt pasaules mērogā, palīdzēs pārvarēt atšķirības pētniecības un inovācijas jomā un veicinās iekļautību EPT; šajā nolūkā cita starpā būs jāizmanto plašāki finansējuma avoti pasaules vadošajām pētniecības infrastruktūrām un jāizpēta jauni veidi, kā finansēt transnacionālu un virtuālu piekļuvi.
- c) Dzimumu līdztiesība, vienlīdzīgas iespējas un iekļautība: nodrošināt taisnīgas, pieejamas, iekļaujošas un dzimumu ziņā vienlīdzīgas karjeras iespējas pētniecībā, lai veicinātu sistēmiskas institucionālas un strukturālas pārmaiņas pētniecības un inovācijas finansēšanas un izpildes organizācijās; apkarot ar dzimumu saistītu vardarbību un seksuālu uzmākšanos; novērst visu veidu nevienlīdzību dzimuma, rases vai etniskās izcelsmes, reliģijas vai ticības, invaliditātes, vecuma vai seksuālās orientācijas dēļ; uzraudzīt un izvērtēt valstu dzimumu līdztiesības politiku un plānus pētniecības un inovācijas jomā.
- d) Pētnieku karjera un mobilitāte un pētniecības novērtēšanas un atalgošanas sistēmas: lielāku vērību pievērst pētnieka karjerai kopumā un konkrēti pētnieku karjerai sākumposmā vai vidusposmā, tostarp specifiskajiem šķēršļiem, ar kādiem minētajos posmos saskaras sievietes, padarīt pētnieka profesiju pievilcīgāku un nodrošināt pētniekiem apmācību un prasmes, kas vajadzīgas, lai apmierinātu minētās profesijas mainīgās vajadzības visā Savienībā, tostarp saistībā ar vadīšanu un mācīšanu; pilnveidojot tādas nozīmīgas programmas kā Marijas Sklodovskas-Kirī vārdā nosauktās darbības un nodrošinot saskaņotību ar tām. Tas tiks panākts, radot stabilus, pievilcīgus, iekļaujošus, atbalstošus un pārredzamus darba un nodarbinātības apstākļus un nodrošinot skaidras un daudzveidīgākas karjeras iespējas un norādes, kā izdarīt informētu karjeras izvēli; novērst pētnieku nelīdzsvarotību apriti visā Savienībā, kā arī starp nozarēm un publiskās pārvaldes iestādēm, vienlaikus novēršot talantu aizplūšanu un palielinot pievilcību talantiem no visas pasaules. Turpināt attīstīt

pašreizējās pētniecības novērtēšanas sistēmas, kas paredzētas pētniecībai, pētniekiem, grupām un iestādēm, lai atalgoātu kvalitāti, ietekmi, atvērtās zinātnes praksi, vadību un sabiedrības iesaisti un sadarbību ar rūpniecību un citām darbības nozarēm, tostarp neatkarīgas zinātniskas konsultācijas uz faktiem balstītas politikas veidotājiem; apsvērt plašu pētniecības rezultātu un pasākumu klāstu, ņemot vērā arī mācīšanu augstākās izglītības līmenī un pieļaujot daudzveidīgas karjeras iespējas. Atalgojuma sistēmās pienācīga uzmanība būtu jāpievērš pārrēķināšanas nodrošināšanai, atklātumam un nopelniem un neobjektivitātes, diskriminācijas un negodīgas attieksmes novēršanai. Tas būtu jāsteno praksē un regulāri jāuzrauga, izmantojot atbilstīgus rādītājus un karjeras pētniecībā novērošanu;

- e) Zināšanu vērtības celšana: palielināt sadarbību un savstarpējo saikni starp pētniecības un inovācijas dalībniekiem un labāk koordinēt politiku un programmas Savienības, valstu un reģionālā līmenī, jo īpaši izmantojot pētniecībai un inovācijai draudzīgus satvarus, tostarp normatīvu un politikas atbalstu, lai celtu zināšanu vērtību, uzlabotu pētniecības rezultātu izmantošanu un piekļuvi tiem, pilnveidotu prasmes un intelektuālā īpašuma pārvaldību.
- f) Vadošā loma zinātnē: palielināt spējas un finansējumu augšupējiem fundamentāliem pētījumiem un lietišķajiem pētījumiem. Tas palīdzēs Savienībai ieņemt vadošo lomu kā zināšanu sabiedrībai un globālam zinātniskam ģeneratoram, kas ir priekšnosacījums efektīvai inovāciju politikai un Savienības spējai izprast tādas nākotnes problēmas kā, piemēram, klimata pārmaiņas vai veselības krīzes, sagatavoties tām un reaģēt uz tām.
- g) Globālā iesaiste: izstrādāt saskaņotu globālās iesaistes stratēģiju un kopīgus rīkus, veicinot kopīgas Eiropas vērtības un pētniecības un inovācijas principus attiecībā uz starptautisko sadarbību un palielinot pētniecības pievilcību Savienībā; nodrošināt Savienības stratēģisko autonomiju zinātnes un inovācijas jomā, vienlaikus saglabājot atvērtu ekonomiku; veicināt vienlīdzīgus konkurences apstākļus un savstarpību, kas balstās uz pamatvērtībām; uzlabot pētniecības un inovācijas partnerības un stiprināt, paplašināt un padziļināt sadarbību ar trešām valstīm un reģionālām organizācijām.

Kopīgi ķerties pie zaļās pārkārtošanās un digitālās pārveides un citām problēmām, kas ietekmē sabiedrību, un palielināt sabiedrības līdzdalību EPT

- h) Problēmrisināšanā balstītas EPT darbības: pulcēt dalībvalstis un Komisiju, tostarp reģionus un vietējās struktūras, kā arī trešās valstis, pētniecības un inovācijas jomas ieinteresētās personas un rūpniecību, ciešā koordinācijā, kopizstrādē, sadarbībā, datu apmaiņā un kopīgā finansējumā apkopojot spēku, lai veicinātu uz pētniecību un inovāciju balstītus risinājumus un mazinātu nākotnes riskus tās nozaru politikas izstrādē, ar kuru atbalsta Eiropas zaļās pārkārtošanās un digitālās pārveides noturības un ilgtspējas mērķus; minētajām EPT darbībām būtu:

— jābalstās uz Savienības pētniecības pamatprogrammām un instrumentiem, piemēram, pētniecības un inovācijas misijām, Eiropas partnerībām, tostarp Eiropas Inovāciju un tehnoloģiju institūtu zināšanu un inovāciju kopienām (EIT ZIK), kopīgas plānošanas iniciatīvām, kā arī citām darbībām ārpus Savienības pētniecības pamatprogrammām, piemēram, daudzpusējām pētniecības un inovācijas apvienībām,

— jārisina jaunas un pastāvīgas problēmas, tādas kā klimata pārmaiņas, bioloģiskās daudzveidības zudums un tās saglabāšana, enerģētika un digitālā pārkārtošanās, migrācija, plastmasas piesārņojums, vēzis, ar novecošanu saistītas un retas slimības vai draudi sabiedrības veselībai, tostarp (atkārtoti) uzliesmojošas infekcijas slimības,

— jābalstās uz visu disciplīnu ieguldījumu, lai problēmas risinātu visaptveroši,

— jāizmanto pieredze, kas gūta pašreizējās koordinācijas iniciatīvās, piemēram, Energotehnoloģiju stratēģiskajā plānā, nacionālajos enerģētikas un klimata plānos un ERAvsCorona iniciatīvas piemērā.

- i) Sinerģijas ar izglītību un Savienības prasmju programmu: pētniecība un inovācija un augstākā izglītība ir galvenie inovācijas un zināšanu radīšanas, izplatīšanas un izmantošanas virzītājspēki. Ar darbībām būtu:
- jāizstrādā, jāatbalsta un jāizmanto sinerģijas starp EPT un Eiropas augstākās izglītības telpu, jo īpaši ar augstākās izglītības iestāžu un pētniecības infrastruktūru, tostarp e-infrastruktūru, savstarpēji pastiprinošas atvērtās zinātnes un atvērtās izglītības politikas, kā arī EIT ZIK starpniecību,
 - kopā ar attiecīgajām ieinteresētajām personām jāsniedz norādes un atbalsts augstākās izglītības sistēmas pārejā uz ciešāku sadarbību, iekļautību, izcilību un digitalizāciju, *inter alia* saskaņoti Savienības un valsts līmenī atbalstot to, ka tiek attīstīta Eiropas Universitātes iniciatīva kā katalizators modernām, iekļaujošām un uz nākotni vērstām augstākās izglītības iestādēm Savienībā,
 - jāizstrādā un jāīsteno iniciatīvas, kuru mērķis ir nodrošināt pētniekiem visas prasmes, kas vajadzīgas darba tirgū, un prasmju pilnveidi un pārkvalifikāciju, izmantojot mērķtiecīgu apmācību.
- j) Sinerģijas ar nozaru politiku un rūpniecības politiku nolūkā veicināt inovācijas ekosistēmas: pētniecība un inovācija un dinamiska rūpniecība ir būtiski faktori, ar kuru palīdzību veicināt konkurētspēju un panākt stratēģisku autonomiju, vienlaikus saglabājot atvērtu ekonomiku. Darbībām vajadzētu:
- attīstīt, atbalstīt un izmantot sinerģijas starp EPT, starpnozaru politiku un atjaunināto rūpniecības stratēģiju ⁽¹⁾,
 - veicināt pētniecības un inovācijas politikas un programmu koordināciju, lai atbalstītu radikālu un pakāpenisku inovāciju attīstību visā Savienībā, jo īpaši, izmantojot pētniecības, kā arī tehnoloģiju infrastruktūras, augstākās izglītības iestādes, Eiropas Inovācijas padomi, pamatprogrammas “Apvārsnis Eiropa” partnerības, tostarp EIT ZIK, rūpniecības alianses, svarīgus projektus visas Eiropas interesēs, kopīgas kopu iniciatīvas, tematiskas pārdomātas specializācijas platformas un kopīgus rūpniecības tehnoloģiju ceļvežus (no fundamentāliem pētījumiem līdz ieviešanai) galvenajās stratēģiskajās jomās, jo īpaši tajās, kas saistītas ar atjaunotajā Eiropas rūpniecības politikā noteiktajām rūpnieciskajām ekosistēmām,
 - būt izstrādātām kopīgi ar dalībvalstīm, rūpniecību (tostarp maziem un vidējiem uzņēmumiem) un citām pētniecībā un inovācijā ieinteresētajām personām un
 - norādīt konkrētas prioritārās jomas (vai prioritārās vērtības ķēdes), lai palīdzētu saskaņot publiskos un privātos ieguldījumus.
- k) Aktīva pilsoņu un sabiedrības iesaiste pētniecībā un inovācijā visās tās dimensijās: iedzīvotāju viedokļu un devuma sniegtais ieguldījums un spēja tos izmantot un veicināt iedzīvotāju līdzdalību uzlabos informētību par pētniecības un inovācijas priekšrocībām un ietekmi uz cilvēka ikdienu, palielinās pētniecības un inovācijas politikas izstrādes un īstenošanas pieeju daudzveidību un padarīs pētniecību un inovāciju nozīmīgāku sabiedrībai, sekmējot jaunu risinājumu pieņemšanu un pieejamību izmaksu ziņā;

Paplašināt piekļuvi pētniecības un inovācijas izcilībai visā Savienībā un uzlabot inovācijas ekosistēmu savstarpējos savienojumus visā Savienībā

- l) Vairāk ieguldījumu un reformu valstīs un reģionos, kuru sniegums pētniecībā un inovācijā ir vājāks: efektīvi mobilizēt Savienības un valstu finansējumu ieguldījumiem pētniecībā un inovācijā apvienojumā ar atbalstu un palīdzību, kas vajadzīga nepieciešamo pētniecības un inovācijas reformu uzsākšanai.
- m) Sinerģijas starp Savienības, valstu un reģionu finansēšanas programmām: sinerģijas starp Savienības finansēšanas programmām un valstu un reģionālajām pētniecības un inovācijas finansēšanas shēmām būtu jābalsta uz vērtībām un principiem, kas izklāstīti šajā ieteikumā, un tās būtu jāveicina, jāīsteno un jāuzlabo, pamatojoties uz labi izstrādātām pamatnostādnēm to īstenošanai, jo īpaši starp pamatprogrammu “Apvārsnis Eiropa”, kohēzijas politiku un noturības un atveseļošanas mehānismu;

⁽¹⁾ Komisijas paziņojums Eiropas Parlamentam, Padomei, Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai un Reģionu komitejai “2020. gada Jaunās industriālās stratēģijas atjaunināšana: veidojot spēcīgāku vienoto tirgu Eiropas atveseļošanai”.

- n) ciešākas sadarbības saiknes un uz izcilību balstīta tādu pētniecības organizāciju integrācija Eiropas zinātniskajos tīklos un inovācijas ekosistēmās, kuras atrodas valstīs un tālākajos reģionos ar zemākiem pētniecības un inovācijas sasniegumiem, līdzsvarotāka intelektuālā darbaspēka aprīte EPT, atbilstošas prasmes un apmācība, lai paplašinātu piekļuvi izcilībai.

Veicināt saskaņotus ieguldījumus un reformas pētniecībā un inovācijā

- o) Atbalsts nolūkā par prioritāti noteikt un nodrošināt ilgtermiņa ieguldījumus pētniecībā un inovācijā un politikas reformas: visos pārvaldības līmeņos (Savienības, valstu un reģionālajā līmenī) ar uzlabotu starpnozaru koordināciju un līdzdalību, tostarp ar "regulatīvajām smilškastēm" un eksperimentēšanas klauzulām; to izstrādei, īstenošanai un novērtēšanai būtu jāiet roku rokā, lai maksimāli palielinātu sinerģiju un ietekmi.
- p) Pētniecības un inovācijas ieguldījumu koordinēšana: atbalstot koordinētu ieguldījumu un reformu apzināšanu un īstenošanu, lai stiprinātu EPT dimensiju visos pārvaldes līmeņos Savienībā un maksimizētu to ietekmi Savienības zinātnes un inovācijas sistēmu labā, un veicinot sistēmu sadarbību, pamatojoties uz pieredzi, kas gūta kopīgajā plānošanā un Eiropas pētniecības infrastruktūrās.

III. Ieguldījumu un reformu prioritātes

3. Dalībvalstīm būtu jāpiešķir prioritāte ieguldījumiem un reformām, kas vērsti uz EPT prioritātēm un nodrošina nepieciešamos apstākļus un atbalstu spēcīgākiem privātiem ieguldījumiem pētniecībā un inovācijā Savienības, valsts un reģiona līmenī, nosakot reālistiskus, taču vērienīgus brīvprātīgus valstu mērķrādītājus ieguldījumiem pētniecībā un izstrādē un to rezultātiem, vienlaikus ņemot vērā valsts apstākļus:
- a) publiskiem pētniecības un izstrādes izdevumiem un privātiem ieguldījumiem pētniecībā un inovācijā ir vajadzīgs atbilstošs politiskais satvars un tiesiskais regulējums, kas maksimizētu to efektivitāti un lietderību un nodrošinātu ekonomisko un sociālo ietekmi; savukārt, lai reformētu pētniecības un inovācijas politisko satvaru vai īstenotu pārveides programmu, ir jāmobilizē atbilstoši resursi (piemēram, finansējums, cilvēkresursi, prasmes, pētniecības amata vietas), kas vajadzīgi, lai veicinātu pārmaiņas un uzlabotu pētniecības un inovācijas sistēmas veikspēju un rezultātus;
- b) pētniecības un izstrādes ieguldījumu mērķrādītāji ne tikai stimulē vispārējo pētniecības un izstrādes izdevumu pieaugumu, bet arī atspoguļo kvalitatīvākus mērķus zinātniskās, tehnoloģiskās, sociālās vai rūpnieciskās ievirzes ziņā; tas jo īpaši attiecas uz publiskiem pētniecības un izstrādes izdevumiem, kas atbalsta EPT prioritātes, tostarp valstu un reģionālās pētniecības un inovācijas sistēmu reformas, ilgtspējīgu un konkurētspējīgu ekonomiku un divējādo pārkārtošanos.
4. Dalībvalstīm būtu jāveicina Savienības līmeņa mērķa sasniegšana, proti, pētniecībā un izstrādē ieguldīt 3 % no Savienības IKP, brīvprātīgi nosakot valsts mērķus kopējiem pētniecības un izstrādes izdevumiem.
5. Dalībvalstīm savu valsts mērķu sasniegšanai izvirzītā stratēģija attiecībā uz kopējiem pētniecības un izstrādes izdevumiem būtu jāpielāgo, brīvprātīgi izvirzot valsts apakšmērķus, piemēram:
- a) paredzētos publiskā sektora izdevumus pētniecībā un izstrādē, izteiktus procentos no IKP;
- b) to valsts publisko pētniecības un izstrādes izdevumu procentuālo daļu, kas atvēlēti kopīgajām programmām un iniciatīvām, pētniecības infrastruktūrām un Eiropas partnerībām;
- c) gaidāmo kopējo pētniecības un izstrādes izdevumu pieaugumu dalībvalstīs, kuru izdevumi pētniecības un izstrādes jomā atpauž no Savienības vidējiem pētniecības un izstrādes izdevumiem, izteiktu procentos no IKP.
6. dalībvalstis pieņem zināšanai Komisijas ierosinājumus – iekļaut jaunu mērķrādītāju 1,25 % no Savienības IKP publiskiem centieniem, kas dalībvalstīm Savienībā koordinētā veidā jāsasniedz līdz 2030. gadam, un divus jaunus brīvprātīgus mērķrādītājus dalībvalstīm, proti, līdz 2030. gadam 5 % no valsts publiskā pētniecības un izstrādes finansējuma novirzīt kopīgām programmām un Eiropas partnerībām, kā arī par 50 % palielināt investīcijas pētniecībā un izstrādē tajās dalībvalstīs, kur vidējais pētniecības un izstrādes intensitātes rādītājs ir zem Savienības vidējā rādītāja.

IV. Politikas koordinācija un uzraudzība

7. Komisijai un dalībvalstīm būtu jāīsteno pastiprināts koordinācijas mehānisms, lai nodrošinātu progresu ceļā uz EPT prioritāšu īstenošanu. Tajā būtu jāietver Savienības līmeņa koordinācija un atbalsts no stratēģiskās plānošanas un izstrādes posma līdz īstenošanas un uzraudzības posmiem; minēto koordināciju un atbalstu nodrošina, izmantojot vairākus vienkāršākus un mazāk apgrūtināšus politikas instrumentus un procesus:
 - Padomes apstiprināta EPT politikas programma, kurā izklāstītas EPT darbības, kas kopīgi un brīvprātīgi jāīsteno koordinētā un elastīgā veidā, nepalielinot administratīvo slogu dalībvalstīm, un kura atbalsta šajā ieteikumā izklāstītos pētniecības un inovācijas principus un EPT prioritātes un risina problēmas, ar kurām saskaras Savienības un valstu pētniecības un inovācijas kopienas un plašāka sabiedrība kopumā. Lai to varētu īstenot (Savienības un/vai valstu līmenī), EPT politikas programmai vajadzētu būt skaidrai un praktiski īstenojamai un būtu jāsniedz reāla Savienības pievienotā vērtība, definējot un aprakstot katru darbību,
 - īpaši pielāgots valsts process vai politikas instruments, ko katra dalībvalsts var izmantot brīvprātīgi, piemēram, stratēģijas, valsts EPT rīcības plāna vai ceļveža veidā, lai apzinātu valsts vai reģionālā līmenī notiekošos vai plānotos pasākumus, ar ko veicina EPT politikas programmas īstenošanu un citas prioritāras jomas kopīgai rīcībai,
 - īpaša lietotājiem draudzīga EPT politikas tiešsaistes platforma, kas paredzēta informēšanai par i) EPT politikas programmas īstenošanu gan Savienības, gan valstu līmenī un ii) citiem attiecīgajiem ieguldījumiem, reformām un darbībām, kas atbalsta šajā ieteikumā izklāstītos principus un EPT prioritārās jomas. EPT politikas tiešsaistes platformai būtu jābalstās uz esošajiem resursiem un rīkiem un jāsamazina administratīvais slogs dalībvalstīm un Komisijai.
8. Dalībvalstīm un Komisijai būtu jāīsteno pastiprināts uzraudzības mehānisms, lai nodrošinātu pienācīgu pamatu uz atziņām balstītai politikas veidošanai EPT un sniegtu pierādījumus un analīzi Eiropas pusgada kontekstā. Tajā būtu jāietver šādi elementi:
 - EPT rezultātu pārskats, ar ko uzrauga progresu EPT mērķu sasniegšanā Savienības līmenī, un detalizētāks infopanelis, ar kuru uzrauga progresu ceļā uz EPT mērķu sasniegšanu valsts līmenī, izmantojot auglīgu attiecīgo ieguldījumu, iznākumu un ietekmes rādītāju un kvalitatīvas analīzes kombināciju, kurā ņemti vērā dažādie dalībvalstu apstākļi un kuri ir saistīti ar EPT prioritātēm. EPT rezultātu pārskats būtu regulāri jāatjaunina. Ar EPT rezultātu pārskatu būtu jānovērtē EPT vispārējā konsolidācija un tās prioritāšu kopējais progress, un tajā būtu jāatspoguļo tikai apkopoti dati Savienības līmenī,
 - EPT forumā, neskarot citus politikas dialogus Eiropas Pētniecības telpas un inovācijas jautājumu komitejā, notiks arī regulāri divpusēji un daudzpusēji politikas dialogi starp dalībvalstīm un Komisiju, lai aktīvi novērtētu un virzītu EPT politikas programmas īstenošanu, jo īpaši, apmainoties ar paraugpraksi un īstenojot savstarpējas mācīšanās pasākumus. Komisija sniegs papildu atbalstu, izmantojot “Apvāršņa” politikas atbalsta instrumentu un tehniskā atbalsta instrumentu.
9. Dalībvalstīm un Komisijai, izmantojot EPT politikas tiešsaistes platformu, būtu jāapmainās ar informāciju par savu pašreizējo un plānoto politiku un programmām, kas veicina EPT politikas programmas īstenošanu un plašākā nozīmē palīdz īstenot šajā ieteikumā noteiktos principus un prioritātes.
10. Komisijai reizi 18 mēnešos būtu jāpārskata EPT politikas programmas īstenošana un izskatīšanai Padomē jā sagatavo ziņojums par pašreizējo stāvokli tās īstenošanā, lai virzītu pašreizējo EPT politikas programmu un sagatavotu tās turpmākās pārskatīšanas un atjauninājumus, ko apspriedīs un apstiprinās Padome. Komisijai katru gadu būtu jāsniedz katrai dalībvalstij ziņojums par panākumiem, kas gūti, atbalstot regulārus politikas dialogus starp dalībvalstīm un Komisiju.

V. Pārskatīšana

11. Padomei būtu atkārtoti jāizvērtē vienotās rīcības prioritārās jomas, kas izklāstītas 2. ieteikumā, ne retāk kā reizi sešos gados pēc šā ieteikuma pieņemšanas.

Briselē, 2021. gada 26. novembrī

*Padomes vārdā –
priekšsēdētāja*
S. KUSTEC
